

Ольшанська М.В., Жирнова А.О.

ПОДАТОК НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ ЯК ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ОПОДАТКУВАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВ

У статті порівняно основні податки в Україні та країнах-членах Європейського союзу, а саме Польщі та Естонії, серед яких виділено найбільш дискусійний порядок оподаткування прибутку підприємств. Проаналізовано думки науковців та експертів щодо діючого в Україні податку на прибуток, доповнено недоліки щодо його застосування. На основі статистичних даних доведено втрату бюджетоутворюючої функції податку на прибуток. Як вирішення проблем з існуючою системою оподаткування прибутку, проаналізовано естонський досвід, щодо впровадження податку на виведений капітал, та розглянуто відмінності між надходженням до бюджетів від даного податку в Естонії та податку на прибуток в Україні. Також в статті, на основі дослідження різних точок зору щодо внесеного Президентом на розгляд Верховної ради України законопроекту про введення податку на виведений капітал, виділено основні переваги та недоліки такого реформування оподаткування.

Ключові слова. Податок на додану вартість, податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток, податок на виведений капітал, податок на грошовий потік, надходження до бюджету країни.

Постановка проблеми. Одним з основних завдань нашої країни є створення ефективної податкової системи, яка б сприяла стабільним надходженням до бюджету України, та не чинила тиск на розвиток бізнесу. Запроваджена в Україні класична європейська модель податку на прибуток втратила свою функцію, як бюджетонаповнювача та лише поглибила існуючі та створила нові проблеми, пов'язані з оподаткуванням. Одним зі шляхів можливих позитивних змін є введення податку на виведений капітал, законопроект якого вже розглядається Верховною радою України, та наразі є одним із найбільш дискусійних питань в економічному середовищі. Тому дослідження причин заміни податку на прибуток податком на виведений капітал, його плюси та недоліки й перешкоди впровадження є актуальною проблематикою сьогодення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням сучасної української системи оподаткування займалися: В. Дубровський, В. Черкашин, І. Чугунов, А. Павленко, Т. Канева та ін.[1, 2]. Більш детально оподаткування прибутку підприємств в своїй роботі розглядали С.

Ковач і К. Безверхий[3]. Вплив податку на прибуток на інвестиційну діяльність підприємств досліджували І. Колупасєва та А. Непран[4]. Науковці, такі як М. Савченко та А. Гудим в своїй роботі провели порівняльний аналіз податку на прибуток та податку на виведений капітал, дослідили реалії та перспективи[5]. Трансформацію податку на прибуток на податок на виведений капітал проаналізувала І. Таптунова[6].

Формулювання цілей статті. Завданнями є: порівняння основних податків України з аналогічними податками Польщі та Естонії, аналіз досліджень щодо недоліків податку на прибуток; дослідження позитивних та негативних аспектів від запровадження податку на виведений капітал.

Опис основного матеріалу дослідження. Недавно громадяни України підтримали європейський курс, в результаті чого була підписана угода про асоціацію України з Європейським Союзом (надалі ЄС): 21 березня – політична частина угоди, 27 червня 2014 року – економічна[7].

Україна зазнала великих змін протягом чотирьох років після підписання угоди, серед яких можна виділити децентралізацію, боротьбу з корупцією та реформи правоохоронних органів, що підвищило довіру іноземних інвесторів до вітчизняних інституцій. В економічній сфері відбулися зміни в банківській системі, фіскальній, енергетичній та монетарній політиках. Впровадження зони вільної торгівлі також дало свої результати: експорт та імпорт України з ЄС зростає всі чотири роки[8].

© **Ольшанська М. В.**, к.е.н., доцент кафедри обліку та аналізу Національний університет «Львівська політехніка» м. Львів, вул. Ст. Бандери, 12, тел. 067-67-33-676, ел. адреса Mariia.V.Olshanska@lpnu.ua

Жирнова А. О., студентка Національний університет «Львівська політехніка» м. Львів, вул. Ст. Бандери, 12, тел. 096-16-6-8133 ел. адреса aginazhurnova@gmail.com

Завдяки проведеним реформам Україна станом на 2018 рік значно покращила свої позиції в економічних міжнародних рейтингах. Найбільший ривок Україна зробила в рейтингу відкритості бюджету (Open Budget Index), посівши 39-е місце серед 115 країн світу. У рейтингу економічної свободи Україна займає 134-те місце зі 162, у рейтингу Doing Business (легкість ведення бізнесу) посідає 71-ше місце серед 190 країн, за рахунок зростання в країні міжнародної торгівлі та виконаних контрактних зобов'язань за рік. Також, 77-ме місце зі 161 Україна посідає в рейтингу найкращих країн для ведення бізнесу та 131-ше зі 174 в рейтингу інвестиційної привабливості[9].

Перетворення в соціально-економічній сфері України вивели на одне з першочергових завдань створення ефективної податкової системи, яка є джерелом надходження коштів до бюджету та подальшого їх розподілу. Тому в сучасних умовах, актуальним питанням залишається організація такої податкової системи, яка б сприяла стабільності надходжень до державного бюджету і, водночас, не ставала тягарем для підприємств.

Порівняння основних податків в Україні та в країнах-членах ЄС, а саме Польщі та Естонії, наведено в табл.1.

Таблиця 1

Ставки основних податків України, Польщі та Естонії*

База оподаткування	Ставки податків у країнах		
	Україна	Польща	Естонія
Додана вартість	Податок на додану вартість (надалі ПДВ), ставки 20%, 7% та 0%, залежно від видів діяльності підприємства	VAT, ставки 23%, 8%, 5% та 0%, залежно від виду виробництва товарів	VAT, ставки 20%, 9% та 0%, залежно від видів діяльності підприємства
Доходи фізичних осіб	Податок з доходів фізичних осіб (надалі ПДФО), ставка є фіксованою і становить 18%	РІТ, ставки 18% та 32%, для розрахунку використовується «прогресивна система»	ПДФО, ставка є фіксованою і становить 20%
Прибуток підприємств	Податок на прибуток (надалі ППП), ставки 18%, 0%, 3%, 4%, 6%, 10%, 12%, 15% та 20%, більшість підприємств змушені проводити коригування фінансового прибутку на податкові різниці	СІТ, ставка 19%, перевагою нарахування СІТ є урахування до складу витрат компанії будь-які витрати, що пов'язані з діяльністю компанії та мають документальне підтвердження	Податок на грошовий потік (надалі ПнГП), 20% та діє знижена ставка на дивіденди, яка становить 14%

*Джерело: власне дослідження на основі наукової літератури [10, 11].

Дослідження податкового навантаження за основними податками у трьох країнах дало можливість встановити, що спільним для них є обов'язкова реєстрація платників податків, сплата податків та подання звітності. Позитивним моментом є те, що основна ставка ПДВ в Україні є такою ж як в Естонії та нижчою за основну ставку VAT у Польщі, має градацію залежно від видів діяльності підприємства. Щодо оподаткування доходів фізичних осіб, то Україні вартує перейняти досвід Польщі з використання прогресивної системи оподаткування РІТ, що дозволить перерозподілити суспільні доходи між різними категоріями населення.

Найбільш дискусійним в Україні є порядок оподаткування прибутку підприємств, незважаючи на залучення міжнародного досвіду

при реформуванні податкової політики. Так, з 2015 року в Україні було запроваджено класичну європейську модель податку на прибуток, яка є найпоширенішою серед країн Європейського Союзу, лише в Естонії введено податок на грошовий потік.

Порівняння надходжень до бюджету з ППП, ПДФО та ПДВ в Україні та ПнГП в Естонії (переведено з євро в грн. за курсом на 1 січня кожного з розглянутих років) за останні 10 років наведено на рис.1.

З графіку видно, що надходження до бюджету Естонії з ПнГП реагують на економічні виклики (зниження надходжень до бюджету у 2008 та 2009 роках пов'язані зі світовою економічною кризою) та зростають з роками. Це означає, що в Естонії гроші інвестуються в розвиток бізнесу (під час

кризи виплата дивідендів зменшилась, оскільки кошти було скеровано на стабілізацію бізнесу), що призводить до отримання компаніями більше прибутку, в результаті чого виплачується більше дивідендів, тим самим наповнюючи державний бюджет з ПнГП. В Україні ж система оподаткування ППП обтяжує бізнес, що не дає

йому змогу вільно розвиватись та сплачувати більші платежі в державний бюджет. Надходження до держбюджету від цього податку становлять 8-9% дохідної частини. Так, в 2016 році – 54,3 млрд. грн., в 2017 – 66,9 млрд. грн. та в 2018 – 89,3 млрд. грн.[14].

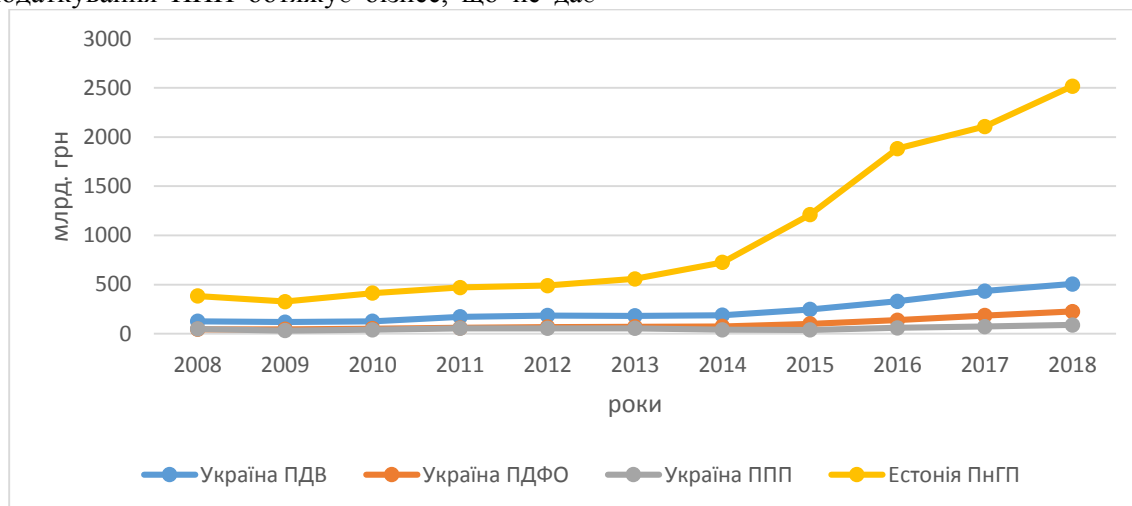

Рис.1 Надходження до бюджетів України з ППП, ПДВ та ПДФО та Естонії з ПнГП*

*Джерело: власне дослідження на основі статистичних джерел [12, 13].

Хоча платниками податку є всі компанії як вітчизняні так і іноземні, які отримують прибуток в Україні, сплачують податок лише 5-10% бізнесу, інші намагаються оптимізувати його[14]. Також на рис.1 спостерігається зростання сплати ПДВ, який прямо залежить від доходів, сплата ППП залишається низькою, хоча прибуток теж прямо залежить від доходів. Адже, чим більші доходи – тим більші мають бути прибутки. Навіть надходження до бюджету від сплати ПДФО, які не напряму залежать від доходів і прибутку підприємств, і ті є більшими за

надходження від ППП та зростають з 2015 року. Для оптимального аналізу фіскальної ефективності ППП в сучасній економічній літературі рекомендується розглядати питому вагу у макропоказниках, таких як, ВВП, доходах бюджету, податкових надходженнях. Тому, ще одним підтвердженням штучності ППП може слугувати графік наведений на рис. 2, на якому відображені частки надходжень з кожного податку, а саме ПДВ, ППП та ПДФО, у ВВП України.

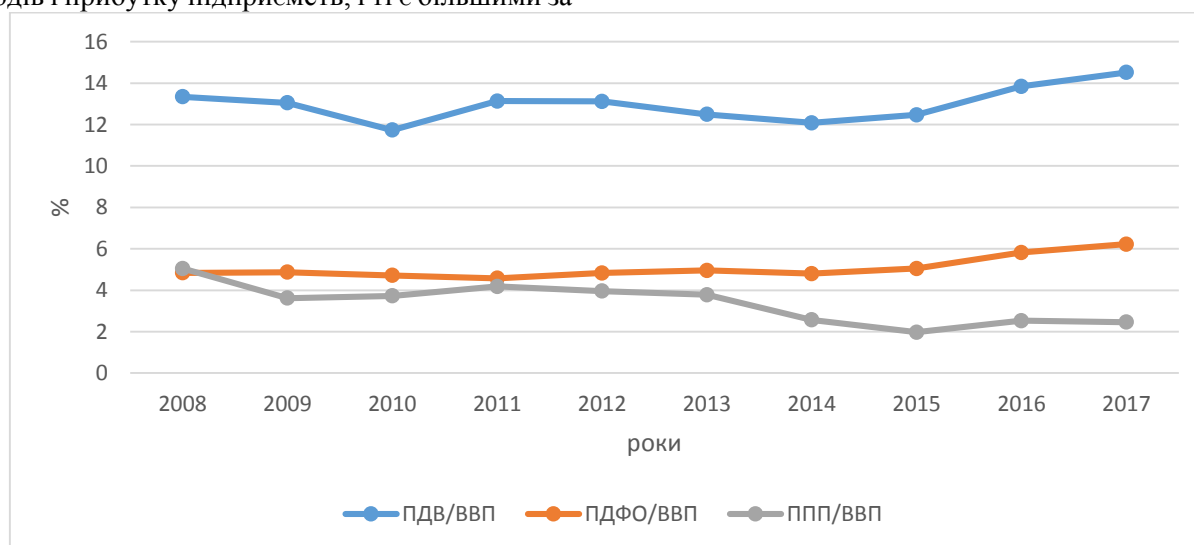

Рис.2 Частка надходжень ППП, ПДФО та ПДВ у ВВП України*

*Джерело: власне дослідження на основі статистичних джерел [12, 15].

Отже, на графіку спостерігається реальний стан надходжень з кожного податку, і вплив зовнішніх факторів на його обсяг. Так, надходження з ПДВ реагують на світову кризу 2008 року та початок військової агресії щодо України у 2014 році зменшенням, а на поступовий вихід економіки з кризи з 2016 року – зростанням. Щодо надходжень від ППП, то їх обсяг не лише не повернувся до рівня 2008 року (як надходження від ПДВ) але й значно зменшився у 2016-2017 роках, і став меншим надходжень від ПДФО, що свідчить про втрату бюджетотворюючої функції. Нажаль, перелічені недоліки існуючої системи оподаткування ППП привели до того, що цей податок став тягарем для бізнесу.

Запроваджена в Україні класична європейська модель оподаткування прибутку полягає у тому, що об'єкт оподаткування визначається як скорегований на різниці визначені Податковим кодексом фінансовий результат до оподаткування.

Проте, Європейські експерти визнають що така модель є вже морально застарілою, і вживають заходи, для удосконалення класичної моделі оподаткування підприємств. Зокрема запроваджують низку шляхів щоб унеможливити ухилення від сплати податків та розмивання податкової бази. Проте, такі заходи не дають бажаного результату. Так впродовж 2000-2013 років у структурі всіх податкових надходжень європейських країн, що входять до Організації економічного співробітництва та розвитку частка ППП знизилась із 10,5 до 8,5% що підтверджує загальну тенденцію зниження надходжень від ППП підприємств у світі[6].

Запровадження такої системи в Україні, зважаючи на економічний, політичний та інституційний розвиток держави призвело не лише до поглиблення загальновідомих недоліків (проблеми з накопиченням збитків, складні правила тонкої капіталізації процентів за запозиченнями, ведення окремого обліку податкової амортизації, агресивні схеми податкового планування) але й посилила та примножила інші проблеми[6].

Разом з європейськими, більшість українських науковців та експертів негативно ставляться до існуючої системи оподаткування ППП. Зокрема, В. Дубровський та В. Черкашин в своїй роботі стверджують, що система є неефективна і створює умови для використання великими компаніями складних схем податкового планування для того, щоб уникнути оподаткування[1]. С. Ковач і К. Безверхий звертають увагу на те, що оподаткування

прибутку підприємств або призводить до економічного зростання або стають одним із факторів його уповільнення[3].

Дослідивши погляди науковців та фахівців щодо негативного впливу на бізнес середовище, пов'язаних з існуючою системою оподаткування з ППП доповнено три проблеми виділені І. Таптуною. А саме:

1) Розрахунок об'єкта оподаткування має низку невирішених питань, щодо визначення базового показника [6]. Зокрема, в частині податкових коригувань, розрахунок яких є складним і трудомістким а, значить, призводить до помилок, за які накладають штрафи. Знижуються фактичні витрати підприємств які мають відображення у фінансовій звітності та коригуються для розрахунку податку на прибуток у податковій декларації (наприклад, списання безнадійної заборгованості та ін). Необхідність вести складні фінансові та окремо податкові розрахунки амортизації необоротних активів, тощо. Стаття 134 податкового кодексу дозволяє підприємствам з доходами менше 20 мільйонів за рік не проводити податкові коригування[16], що спонукає підприємства приховувати доходи, щоб не перевищити встановлений ліміт.

2) Адміністрування податку та вчинення фіскального тиску на платників податку [6] – проявляється у викривленні застосування норм податкового законодавства перевіряючими; відсутності прозорого алгоритму відбору платників податку, звітність яких підлягає перевірці; відсутності реально працюючої можливості оскарження чи врегулювання спірного питання у судах. Наслідком такого фіскального тиску на платників податку є формування тіньового сектору економіки.

3) Низька фіскальна ефективність податку на прибуток [6] - тут увагу потрібно приділити схемам ухилення від сплати податку на прибуток, що зменшує український бюджет. Одним із основних способів є використання спрощеної системи оподаткування, яка принесла збитки приблизно 4,2 – 9,5 млрд. грн. (0,2 – 0,4% від валового внутрішнього продукту за 2017 рік)[17]. Ця схема полягає в подрібненні бізнесу, шляхом реєстрації кількох «приватних підприємств» які мають мізерне податкове навантаження. Також великими підприємствами використовуються офшори при експортних операціях, що становить майже $\frac{3}{4}$ експортних контрактів України [17]. В офшорні юрисдикції щорічно йде 250-300 млрд грн за рахунок кредитів материнських структур, роялті, фінансової допомоги[14]. Наслідком є відтік національних капіталів за кордон, а,

значить, зниження ділової активності суб'єктів господарювання, «гнізація» економіки.

4) Зниження капіталізації підприємств. Особливо це актуальним є для новостворених підприємств, малого та середнього бізнесу. Прибуток, отриманий підприємствами, в перші роки діяльності фірми власники намагаються інвестувати у підприємство для його розвитку, а дивіденди отримують значно пізніше. А ППП знижує таку можливість інвестування на 18%, забираючи з обігу грошові кошти. У кризові роки (особливо для середніх та малих підприємств) сплачений податок ускладнює стабілізацію підприємницької діяльності, а значить можливість втриматись на ринку.

5) Зниження можливостей інвестування та кредитування підприємств. Наслідком оптимізації податкового навантаження шляхом подрібнення великих господарюючих суб'єктів на малі підприємства та фізичних підприємців; одночасного заниження доходів і завищення витрат; перенесення збитків минулих періодів у поточний, тощо є формування фінансової звітності підприємства що відображає гірші показники фінансового стану, знижену платоспроможність підприємства, що в свою чергу ускладнює взяття кредитних позик в банках, укладання довгострокових договорів з контрагентами на вигідніших умовах, залучення інвесторів та ін.

6) Подвійне оподаткування дивідендів. Виплачуючи дивіденди підприємство одночасно сплачує до бюджету авансовий платіж з ППП, якщо податок на прибуток ще не було сплачено, та отримувач дивідендів ще сплачує ПДФО [18]. Якщо для більшості підприємств законодавчо не передбачено чітких строків для виплати дивідендів, тобто вони можуть прийняти рішення їх не виплачувати а скерувати прибуток на розвиток підприємства, то для публічних товариств за привілейованими акціями та господарських товариств, у статутному капіталі яких є корпоративні права держави, зобов'язані сплачувати дивіденди у законодавчо встановлені строки. В кінцевому результаті, одна і та ж база оподаткування (дивіденди) обкладається двома податками: ППП та ПДФО.

Для розв'язання перелічених проблем та боротьби з їх наслідками актуалізувались пропозиції використати естонський досвід оподаткування, зокрема замінити менш ефективний ППП на ПнГП. Він полягає в тому, що прибуток, отриманий підприємством, не оподатковується доти, поки він не виплачується власникам у формі дивідендів і прирівняних до них платежів.

Такий податок є досить прогресивним, оскільки є нейтральним для бізнесу та дозволяє перезапустити економіку країни, стимулюючи розвиток виробництва та зупиняючи відтік капіталу[6]. Для прикладу в Естонії ПнГП замінив ППП ще в 2000 році. Така модель оподаткування демонструє свою ефективність в сучасних умовах економіки, а саме не лише значно спрощує розрахунок оподаткованого прибутку, а також забезпечує додаткові переваги, в тому числі повне покриття витрат на капітальні інвестиції (див. рис. 1).

Саме для вирішення перелічених проблем, пов'язаних з одного боку з нарахуванням і сплатою ППП підприємствами та надходження платежів у бюджет України з другого, Президентом України 18 вересня 2018 року було внесено на розгляд Верховної ради України законопроект про заміну ППП, податком на виведений капітал (надалі ПнВК). За рахунок його введення уряд планує збільшити притік інвестицій, стимулювати розвиток бізнесу, полегшити адміністрування податків та провести детінізацію. Такі нововведення розв'яжуть перелічені вище проблеми, пов'язані з існуючою системою оподаткування:

1) Спростить розрахунок об'єкта оподаткування за рахунок усунення необхідності проведення податкових коригувань фінансової звітності.

2) Запровадження прозорого алгоритму відбору платників податків, відсутність складних розрахунків коригувань, відміна значної кількості пільг та особливостей оподаткування зробить прозорим адміністрування податку та зменшить фіскальний тиск.

3) Збільшення фіскальної ефективності податку буде досягнуто за рахунок неактуальності використання існуючих схем оптимізації бази оподаткування.

4) За необхідності, весь прибуток підприємства буде скеровуватись на його капіталізацію (при прийнятті рішення не виплачувати дивіденди), адже, грошові кошти, що раніше сплачувались як податок на прибуток будуть використані для його розвитку.

5) Відсутність необхідності використання схем з планування податкового навантаження покращить фінансові показники звітності, що в свою чергу уможливить зростання інвестування та кредитування підприємств, заключення контрактів з контрагентами на вигідніших умовах.

6) Зникне проблема подвійного оподаткування, оскільки при виплаті дивідендів, сплативши ПнВК вже не потрібно буде

сплачувати ПДФО з тої ж самої бази оподаткування.

Незважаючи на позитивний естонський досвід та значну перевагу запровадження ПнВК у середовищі фахівців, експертів, науковців, бізнесменів триває жваве обговорення доцільності таких змін. Противниками альтернативи ППП виступають Міжнародний валютний фонд (надалі МВФ), експерти якого вважають, що знизяться надходження до бюджету; великі міжнародні корпорації, оскільки вони вже успішно оптимізують прибуток, тому зміни в оподаткуванні для них не є позитивними; акож юридичні компанії, аудитори і фрілансери, які допомагають своїм клієнтам в легальному законодавчому полі у зменшенні податкового тиску.

Найбільш суттєвими застереженнями для переходу на естонську модель оподаткування є різке падіння надходжень до бюджету в перші роки та ймовірність пошуку компенсаторів за рахунок збільшення інших податків.

Так, МВФ і Світовий банк висловилися проти введення ПнВК, оскільки за різними підрахунками держбюджет недоотримає в перший рік введення податку: 40 млрд грн (УКРІНФОРМ), 23 млрд грн (Український інститут майбутнього), близько 38 – 47 млрд грн (Інститут економічних досліджень та політичних консультацій). Фахівці зазначають, що зростання надходження до бюджету значно зростуть (додатково на 50 млрд. грн) але лише на четвертий рік після зміни системи оподаткування[14]. Також, за умовами договору щодо кредитування з МВФ Україна не має права кардинально змінювати податкову систему. Тому представники МВФ рекомендували не змінювати ППП, адже це скоротить дохідну частину до бюджету, тим самим збільшуючи дефіцит бюджету. Заступник глави Адміністрації президента Дмитро Шимків погоджуючись, що втрати від введення ПнВК для підприємств можуть становити близько 30 мільярдів гривень зазначив, що: «При цьому зараз так звані збиткові компанії законно виводять з України щорічно 60 мільярдів гривень, а прийняття зазначеного законопроекту дозволить уникнути таких схем»[19]. Також проблему падіння надходжень в бюджет компенсує вирішення проблеми з накопиченими збитками минулих років та намаганням підприємців приховати справжній фінансовий результат за існуючою системою оподаткування фінансового результату. При запровадженні ПнВК буде можливість підняти капіталізацію вітчизняних підприємств, що полегшить роботу бізнесу [20]. Для багатьох

суб'єктів підприємництва прибуток є найбільшим, найдоступнішим, а для деякого, єдиним джерелом фінансування розвитку, тому введення ПнВК дасть можливість бізнесу скерувати отримані доходи на модернізацію виробництва а не на сплату податку. Наслідком чого має бути зростання економіки на 1-2% в рік і створення нових робочих місць[14].

Опитування членів Європейської Бізнес Асоціації показало, що компанії побоюються, що зекономивши на скасуванні ПнВК, вони будуть змушені платити більше інших податків[21]. Існує ймовірність пошуку компенсаторів для заповнення доходної частини бюджету, адже видаткову частину скорочувати не будуть[14]. Але, для зменшення значних бюджетних втрат і їх тривалості припускається наявність ефективних запобіжників: податок почнуть сплачувати й ніби збиткові підприємства; операції, які оптимізували базу оподаткування вже не впливатимуть на розмір сплати податку; збільшиться податкова база у зв'язку із неврахуванням накопичених збитків. Все це має забезпечити надходження до бюджету від ПнВК в не меншому обсязі за обсяг надходжень від ППП [22]. Передбачається також зростання надходжень від інших податків за рахунок збільшення інвестицій у виробництво, що забезпечить зростання обороту товарів і послуг.

Приблизником введення ПнВК є голова комітету з питань податкової та митної політики Ніна Южаніна, яка стверджує, що таким шляхом створюються стимули для ділової та інвестиційної активності. Експерти вважають, що таким чином буде досягнута рівність усіх перед законом, легалізація заробітної плати та зростання наповненості Пенсійного фонду, зростання рівня доходів переважної частини громадян, а не окремих суб'єктів та зростання інвестиційної привабливості країни в цілому[20].

Представник Інституту економічних досліджень та політичних консультацій Олександра Бетлій вважає, що: «Податок на виведений капітал збільшить інвестиційний потенціал підприємств, які сумлінно сплачують податки, не накопичили значних податкових збитків і мають інвестиції, що фінансуються завдяки капіталу, в категоріях, відмінних від обладнання»[23].

Генеральний директор фінансової компанії «Леогеймінг Пей» (CEO LeoGaming) Альона Дегрік підтримує даний законопроект, вважає, що він створить передумови для серйозного пожвавлення вітчизняної економіки, оскільки підприємці зможуть вкладати більше коштів у розвиток своєї справи[24].

Член парламентського Комітету з питань податкової та митної політики Андрій Антонишак стверджує, що: «Введенням податку на виведений капітал буде змога локалізувати всі схеми виведення капіталу через тінь, через надання фіктивних кредитів, через списання різних боргових зобов'язань»[24].

Загалом, українські виробники та інвестори підтримують заміну ППП на ПнВК, а міжнародні партнери України готові надати консультативну допомогу у запровадженні цього ефективного засобу [25].

Отже, прибічники даного проекту вважають, що завдяки податковій реформі фінансова звітність підприємств стане більш прозорою, збільшиться інвестиційна активність, в результаті чого збільшаться обороти товарів і послуг, що означає збільшення надходжень від ПДВ, ПДФО та єдиний соціальний внесок. Крім того, значно знизиться тиск податківців на бізнес, а значить, обмежиться поле для корупції.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Дослідження порядку оподаткування основними податками у трьох країнах (Україні, Польщі та Естонії) дало можливість встановити, що основна ставка оподаткування доданої вартості в Україні є такою ж як у Естонії, нижчою ніж у Польщі, та має градацію залежно від видів діяльності підприємства, як і у двох інших країнах. Щодо оподаткування доходів фізичних осіб, то подальших досліджень потребує доцільність залучення європейського досвіду з використання прогресивної системи оподаткування, з урахуванням переваг та недоліків, для розроблення власної оптимальної системи.

Найбільш дискусійним в Україні є порядок оподаткування прибутку підприємств. Аналіз статистичних даних, щодо надходжень до бюджету України платежів з трьох основних податків за останні десять років доводить, що ППП перестав бути бюджетоутворюючим а став тягарем для бізнесу.

Запровадження класичної європейської моделі податку на прибуток, призвело не лише до

поглиблення загальноєвропейських проблем, але й примноженню їх зважаючи на економічний, політичний та інституційний розвиток держави.

Дослідження праць науковців, фахівців та експертів дозволило доповнити недоліки існуючого податку на прибуток (складність розрахунку об'єкта оподаткування, адміністрування податку та вчинення фіскального тиску на платників податку, низька фіскальна ефективність) такими як: зниження капіталізації підприємств, менші можливості інвестування та кредитування підприємств, подвійне оподаткування дивідендів.

Для усунення перелічених проблем, пов'язаних з існуючою системою оподаткування президентом України запропоновано законопроект, що дозволить замінити податок на прибуток податком на виведений капітал, що викликало жваву дискусію серед науковців, фахівців, експертів. Аналіз аргументів прихильників та опонентів змін дозволив виділити найважливіші застереження і переваги запровадження податку на виведений капітал.

Так, небезпідставними є застереження опонентів ПнВК щодо зниження надходження до бюджету в перші роки заміни існуючого податку та ризики пошуку компенсаторів за рахунок сплатити більше інших податків.

Суттєвими аргументами прибічників ПнВК є те, що він забезпечить підвищення рівня капіталізації підприємств і підприємницької активності, створить потужний стимул для залучення інвестицій в економіку України та економічного зростання, буде досягнуто рівність усіх перед законом, відбудеться легалізація заробітної плати, зростання рівня доходів громадян, локалізуються всі схеми виведення капіталу через тінь, тощо.

Розроблення шляхів мінімізації негативного впливу перелічених недоліків від зміни порядку оподаткування прибутку підприємств на економіку країни загалом, надходження до бюджету та роботу підприємств потребує подальшого дослідження та ґрунтовного аналізу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дубровський В., Черкашин В. Реформа оподаткування доходів підприємств (корпоративного податку) як ключова частина ліберальної податкової реформи в Україні. Київ, 2015. 33с.
2. Чугунов І. Я., Павелко А. В., Канєва Т. В. та ін. Державне фінансове регулювання економічних перетворень: монографія / за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ : КНТЕУ, 2015. 355 с.
3. Ковач С. Облік і звітність розрахунків за податком на прибуток підприємства в умовах законодавчих змін / С. Ковач, К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. № 4. 2015. 34 -43 с.
4. Колупасва І., Непран А. Податок на прибуток у стимулюванні інвестиційної активності підприємств // Вісник КНТЕУ. № 4. 2017. 157 -174 с.

5. А.М. Савченко, І.А.Гудим, Порівняльний аналіз податку на прибуток та податку на виведений капітал: сучасні реалії та перспективи // Інвестиції: практика та досвід. №11. 2018. 66-69 с.
6. Інна Таптунова Трансформація податку на прибуток підприємств у податок на виведений капітал. Київ, 2016. 44 с.
7. Підписання угоди про асоціацію України з ЄС: Угоду ратифіковано із заявою Законом від 16.09.2014 № 1678-VII / Верховна Рада України URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
8. Експорт та імпорт товарів і послуг України з 2014 по 2017 роки. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/eximp/>
9. Україна в рейтингах: бюджет став прозорішим, а армія – сильнішою. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2019/01/03/infografika/ekonomika/ukrayina-rejtynhax-byudzhet-stav-prozorishym-a-armiya-sylnishoyu>
10. Ольшанська М. В. та Зірник К. Р., Порівняльна характеристика основних податків в Україні та Польщі // Вісник НУВГП. 2017, 124 -133 с.
11. Податки в Естонії в 2019 році. URL: <https://estoniancompany.eu/poleznoe/nalogi-v-estonii-v-2019-m-godu>
12. Надходження до бюджету України. Ціна держави. URL: <http://cost.ua/budget/revenue/>
13. Надходження до бюджету Естонії з податку на виведений капітал. URL: <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?DataSetCode=RR21#>
14. Що таке податок на виведений капітал і чому не всі хочуть його в Україні. URL: <https://www.buh24.com.ua/shho-take-podatok-na-vivedeniy-kapital-i-chomu-ne-vsi-hochut-yogo-v-ukrayini/>
15. ВВП України. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/>
16. Податковий кодекс України: Закон України від 21.12.2016 №1797-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
17. Рейтинг схем ухилення від податків: на чому український бюджет «втрачає» найбільше. URL: <http://chp.com.ua/all-news/item/54456-rejting-skhem-ukhilennya-vid-podatkov-na-chomu-ukrajinskij-byudzhet-vtrachae-najbilshe>
18. Податок на прибуток. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100007659-dividendi>
19. В АП підраховали можливі втрати від введення податку на виведений капітал. УНІАН Інформаційне агентство. URL: <https://economics.unian.ua/finance/10058000-v-ap-pidrahuvali-mozhlivi-vtrati-vid-vvedennya-podatku-na-vivedeniy-kapital.html>
20. Актуальність запровадження податку на виведений капітал. URL: <https://yuzhanina.in.ua/presa/item/211-aktualnist-zaprovadzhennia-podatku-na-vyvedeniy-kapital-vidstaie-vzhe-roki-v-na-dva-ale-vidstupaty-nikudy.html>
21. Податок на виведений капітал: варто чи ні? Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2018/11/6/642318/>
22. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо податку на виведений капітал". URL: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/KtbxLrjjBcjBhFbLXIDwXssDjbcHXqBTtg?projector=1&messagePartId=0.3>
23. Якщо завтра запрацює податок на виведений капітал: про наслідки. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/01/18/633107/>
24. Дискусійний податок з виведеного капіталу. Високий замок. URL: <https://wz.lviv.ua/article/374079-diskusijnij-podatok-z-vivedenogo-kapitalu>
25. Українські виробники та інвестори підтримують заміну податку на прибуток податком на виведений капітал. Цензор.НЕТ. URL: https://sensor.net.ua/ua/news/3067755/ukrayinski_vyrobniky_ta_investory_pidtrymuyut_zaminu_podatku_na_prybutok_k_podatkom_na_vyvedeniy_kapital

REFERENCES

1. Dubrovsjkyj, V., & Cherkashyn V. (2015). Reforma opodatkovannja dokhodiv pidpryjemstv (korporatyvnogho podatku) jak kljuchova chastyna liberaljnoji podatkovoji reformy v Ukrajinі [Corporate income tax reform (corporate tax) as a key to liberal tax reform in ukraine]. Kyiv [in Ukrainian].
2. Chughunov, I. Ya., & Pavelko A.V., & Kanjeva T.V. (2015). Derzhavne finansove rehuljuvannja ekonomichnykh peretvorenj [State financial regulation of economic transformations]. (eds. A. A. Mazaraki). Kyiv: KNTEU [in Ukrainian].
3. Kovach, S. (2015). Oblik i zvitnistj rozrakhunkiv za podatkom na prybutok pidpryjemstva v umovakh zakonodavchykh zmin [Accounting and reporting of payments for corporate income tax in the conditions of legislative changes] (eds. S. Kovach, K. Bezverkhyy). Bukhghaltersjkyj oblik i audyt – Accounting and audit, 4, 34-43 [in Ukrainian].
4. Kolupajeva, I., & Nepran, A. (2017). Podatok na prybutok u stymuljuvanni investycijnnoi aktyvnosti pidpryjemstv [Income tax in stimulating enterprises' investment activity]. Visnyk KNTEU – Bulletin of KNTEU, 4, 157-174 [in Ukrainian].
5. Savchenko, A.M. & Ghudym, I.A. (2018). Porivnjalnyj analiz podatku na prybutok ta podatku na vyvedenij kapital: suchasni realiji ta perspektyvy [Comparative analysis of income tax and withdrawn capital tax: current realities and prospects]. Investyciji: praktyka ta dosvid – nvestments: practice and experience, 11, 66-69 [in Ukrainian].

6. Taptunova, I. (2016). Transformacija podatku na prybutok pidpryjemstv u podatok na vyvedenyj kapital [Transformation of corporate income tax into withdrawn capital tax]. Kyjiv [in Ukrainian].
7. Pidpysannja ughody pro asociaciju Ukrajiny z YeS: Ughodu ratyfikovano iz zajavoju Zakonom vid 16.09.2014 № 1678-VII [Signing of the Association Agreement between Ukraine and the EU]. (2014, September 16). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011 [in Ukrainian].
8. Eksport ta import tovariv i poslugh Ukrajiny z 2014 po 2017 roky [Export and import of goods and services of Ukraine from 2014 to 2017]. (n.d.). index.minfin.com.ua. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/eximp/> [in Ukrainian].
9. Ukrajina v rejtyngakh: bjudzhet stav prozorishym, a armija – syljnishoju [Ukraine in the ratings: the budget has become more transparent, and the army – stronger]. (n.d.). slovovidilo.ua. Retrieved from: <https://www.slovovidilo.ua/2019/01/03/infografika/ekonomika/ukrajina-rejtynhax-byudzhet-stav-prozorishym-a-armiya-syljnishoyu> [in Ukrainian].
10. Oljshansjka, M.V. & Zirnyk, K.R. (2017). Porivnjalna kharakterystyka osnovnykh podatkov v Ukraini ta Poljszhi [Comparative characteristics of the main taxes in Ukraine and Poland], Visnyk NUVGhP – Bulletin of NUVGP, 124-133 [in Ukrainian].
11. Podatky v Estoniji v 2019 roci [Taxes in Estonia in 2019]. (n.d.). estoniancompany.eu. Retrieved from: <https://estoniancompany.eu/poleznoe/nalogi-v-estonii-v-2019-m-godu> [in Russian].
12. Nadkhodzhennja do bjudzhetu Ukrajiny [Revenues to the budget of Ukraine]. (n.d.). cost.ua. Retrieved from: <http://cost.ua/budget/revenue/> [in Ukrainian].
13. Nadkhodzhennja do bjudzhetu Estoniji z podatku na vyvedenyj kapital [Revenues to the budget of Estonia from the withdrawn capital tax]. (n.d.). andmebaas.stat.ee. Retrieved from: <http://andmebaas.stat.ee/Index.aspx?DataSetCode=RR21#> [in Ukrainian].
14. Shho take podatok na vyvedenyj kapital i chomu ne vsi khochutj jogho v Ukraini [What is a withdrawn capital tax and why not everyone wants it in Ukraine]. (n.d.). buh24.com.ua. Retrieved from: <https://www.buh24.com.ua/shho-take-podatok-na-vivedenyj-kapital-i-chomu-ne-vsi-hochut-yogo-v-ukrajini/> [in Ukrainian].
15. VVP Ukrajiny [GDP of Ukraine]. (n.d.). index.minfin.com.ua. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/> [in Ukrainian].
16. Podatkovyj kodeks Ukrajiny vid 21.12.2016 №1797-VIII [Tax Code of Ukraine] (2016, December 21). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
17. Rejtyng skhem ukhylennja vid podatkov: na chomu ukrajinsjkyj bjudzhet «vtrachaje» najbiljshe [Ratings of tax evasion schemes: where the Ukrainian budget «loses» most]. (n.d.). chp.com.ua. Retrieved from: <http://chp.com.ua/all-news/item/54456-rejting-skhem-ukhylennja-vid-podatkov-na-chomu-ukrajinskij-byudzhet-vtrachae-najbiljshe> [in Ukrainian].
18. Podatok na prybutok [Income tax]. (n.d.). visnuk.com.ua. Retrieved from: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100007659-dividendi> [in Ukrainian].
19. V AP pidrakhuvaly mozhlyvi vtraty vid vvedennja podatku na vyvedenyj kapital [In the AC calculated potential losses from the introduction of withdrawn capital tax], (n.d.). economics.unian.ua. Retrieved from: <https://economics.unian.ua/finance/10058000-v-ap-pidrahuvaly-mozhlyvi-vtraty-vid-vvedennja-podatku-na-vivedenyj-kapital.html> [in Ukrainian].
20. Aktualnistj zaprovadzhennja podatku na vyvedenyj kapital [Relevance of introduction of the withdrawn capital tax]. (n.d.). yuzhanina.in.ua. Retrieved from: <https://yuzhanina.in.ua/presa/item/211-aktualnist-zaprovadzhennja-podatku-na-vivedenyj-kapital-vidstaie-vzhe-rokiv-na-dva-ale-vidstupaty-nikudy.html> [in Ukrainian].
21. Podatok na vyvedenyj kapital: varto chy ni? [The withdrawn capital tax: worth it or not?]. (n.d.). epravda.com.ua. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/rus/columns/2018/11/6/642318/> [in Ukrainian].
22. Pojasnjuvaljna zapyska do proektu Zakonu Ukrajiny «Pro vnesennja zmin do Podatkovogo kodeksu Ukrajiny shhodo podatku na vyvedenyj kapital» [Explanatory note to the draft of the Law of Ukraine «On amendments to the Tax Code of Ukraine about the withdrawn capital tax»]. (n.d.). mail.google.com. Retrieved from: <https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/KtbxLrjjBcjBhFbLXIDwXssDjbjkHXqBTtg?projector=1&messagePartId=0.3> [in Ukrainian].
23. Jakshho zavtra zapracjuje podatok na vyvedenyj kapital: pro naslidky [If tomorrow the withdrawn capital tax will start: about the consequences]. (n.d.). epravda.com.ua. Retrieved from: <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/01/18/633107/> [in Ukrainian].
24. Dyskusijnij podatok z vyvedenogho kapitalu [Discussed withdrawn capital tax]. (n.d.). wz.lviv.ua. Retrieved from: <https://wz.lviv.ua/article/374079-diskusijnij-podatok-z-vivedenogho-kapitalu> [in Ukrainian].
25. Ukrajinsjki vyrobnyky ta investory pidtrymujutj zaminu podatku na prybutok podatkom na vyvedenyj kapital [Ukrainian producers and investors support the replacement of the income tax with the withdrawn capital tax]. (n.d.). censor.net. Retrieved from: https://censor.net.ua/ua/news/3067755/ukrajinski_vyrobnyky_ta_investory_pidtrymuyut_zaminu_podatku_na_prybutok_podatkom_na_vyvedenyj_kapital [in Ukrainian].